

Latv. Nr.	26
Apr. Nr.	1-a
1983	
LATVIJAS VALSTS ARHIVS	

Romas Katolu baznīcas bīskaps

Jāzeps Laucaņš.

(1886. - 1989.)

Jāzeps Laucaņš. Latvijas Tautas
priekšsēdētāja Paula Kalniņa pieminiai.
P. Kalniņam autohrogrāfijs.

Paula Kalniņa un Jāzepa Laucaņa romāns.

1945. - 1951. g.
6 3-lapas

LATVIJAS VALSTS ARHIVS	
F. Nr.	1983
Apr. Nr.	1-a
26	26
LATVIJAS VALSTS ARHIVS	

Dr. P. Kalniņam Saeimas prezidentu
pieminot.

Vispirms jāizsaka nožēlojums, ka
Dr. Pauls Kalniņš ^{vairā} ~~neatrodas~~ starp dzīvajiem:
vina vārds un autoritāte varētu būt ^{latvi} palīdzīga
pašreizējā izšķirējā cīņā ^{latvi} par ~~Latvijas~~ brīvību, jo
vins baudīja cienu un atzīmē ^{sabiedrības} plašatpazīst-
dās gan savā ~~zemē~~ ^{personā} gan ārpus.

Man pašam ^{ir} uzglabājot vislabākie
iespaidi un atmiņas par Dr. P. Kalniņu no brī-
vot Latvijas laikiem, kad mums bija cieši
jāsatienas un jāstrādā likumdošanas darba
^{neatkarīgā} mūsu valstī Saeimā.

Pirmo reizi satikos un iepazīnos ar
Dr. P. K. pirmā Saeimā: viņa staltai augums,
nosvērtā un miermīlīgā stāja un apvaldītā
raksturs atstāja uz mani vislabāko iespaidu.
Man uzreiz radās ^{pārstāvji} partīcija, ka es būdu mē-
roga socialdemokratism ^{valdībai} varētu saprasties un
^{valdībai} sadarbīties. ^{Man šķiet} Un es domāju, ka pirmās kreisās
vēlējās ^{valdībai} nodibinātavas un daudzu sverīgā
likumu pieņemšana atvadar Dr. P. K. iztidi-
natāja un iecietīgāja stāja, kas neversa
dodot pretīkībar un strīdēt likumdevēja
Saeimā.

Jurpmāvēn sadarbībā manī pirmi rešpaidi
vēl vairak nostiprinājas. Kad Dr. P. K. nāca par
Saeimas prezidentu 1925 gada mē^{reputā}visi to atzinam
par labu zimi un apliecināja savu uzticību
vāžigam darbam likumdevēja iestādē.

Man pašam jālielina, ka š^{gandrīz 10 gadus}trādājot kopā
ar Dr. P. K. Saeimas prezidijā vienmēr atradām
pilnīgu sadarbību un vienprātību. Saeimas presi-
dija lēmumos nebija domstarpību, tāpat arī
darbu sadalījuma un vadībā.

Dr. P. Kalniņš augsti vērtēja tautas brīvību, demok-
rātiskā tiesībat un pienākumus un vienmēr centās
stiprināt likumdevēju Saeimas autoritāti un
cienu: sežu vadībā izturēja stingru kārtību un
vienmēr centās ievērot likumību un kārtību
un ^{ar katru izkārto} noteikumus. Pie kārtības sāma ievēro
deputātu, kas pārstāvētas vārdu vai darbot
nuskatoties un to pie kādas partijai vai
negrupējuma tag piedereja. To atzina
visi, kas vēroja un izprat Dr. P. K. darbību
un rīcību brīvā Latvijas Saeimā.

Jo pašu jāsaika par pirmā parlamentā^{P. K.}
stāju un darbu ārzemēs un diplo matu apriņķā.
ar lielpatību un cienu viņi vadīja Latvijas
parlamenta deputātu grupu draudzības starp-
tautiskā (Konferences) - divās tādas konfe-
parlamentārisu Unijas

rences Bernē un Ženevā man pašam bija
 izdevība būt klāt un novērot mūsu Preziden-
 ta cienīgo ~~stāji~~ ^{uzstāšanās} Konferencē darbi-
 vai arī debatēs. Latviesu parlamentāriešu
 grupai vienmēr radās laba un saskaņota
 sadarbība ar pārējiem vispasaules parlamentu
 pārstāvjiem. Svišķi daudz draugu radās
 mums Šveices demokrātiskār aprindās;
 tur mēs bijām vismazi uzņemti un labi
 redzēti visā ^{Šveices parlamentā un republikā} aprindās. Šveices parlamentā
 vēl tagad mums ir daudz draugu, kas aizstāv
 Latvijas tiesības uz brīvību un neatkarību.

Pēc Saeimas darbības apturēšanas 1934g.
 Dr. P. Kalniņš, ^{daudz cietis bet} vienmēr palika uzticīgs Latvijas
 demokrātiskai Satversmei; - Latvijas Satvers-
 mes diena 1. maijs viņam bija vienmēr ^{svinami} svētki
 dienu un pie savas vasarnīcas Meža parkā
~~vienu~~ Latvijas karogi - tauti diena ^{vienu} bija
~~izstādīts un uzstāts~~ ^{redzami} Latvijas godam. To zināja
 demokrātiskie domājošie tauta un ar ^{atzinību un} cieņu
 skatījās uz likumīgo Latvijas Satversmes
 sargu.

Tādā pat atmiņai, cēlā un draudzīgā
 ir uzglabājot ^{par Dr. P. K.} no Latvijas ^{vācu} okupācijas laikā
 kad Dr. P. Kalniņš ^{droši ir} uzņemts vadīt Latvijas Centra-
 lar padomes darbu. Tad slēpni notika apspriedes
 manā dzīvoklī vai arī citās vietās piemērotās telpās.

Kur ^{P.} Dr. K.

Vienmēr noteikti stāveja par Latvijas demo-
krātiskā valdības atjaunošanu un kā likumīgās
valsts prezidenta aizvietotājs manā drīvu
parakstīja dokumentu, kas pilnvaroja prof. Kon-
stantīnu Čaksti 1944g. uzņemt valdības
sastādīšanu piemērotā brīdī. Pēc tam vēl
sativamies vairākas reizes Latvijas Centrālās
padomes apspriedēs pie ģenerāļa Tepera un tad
jau izskiramies uz dažiem laikiem. Tiesa pēc
Drezdener bombardēšanas es saņemu vēl vienu
vēstuli no Dr. P. Kalvina, kurā tas lūdz ^{mani} ap-
vairāties par apmēšanos iespējamiem Bavārijā,
un šo vēstuli es norādīju Alpu kalniņos un Šveices
robežu, kā piemērotāko vietu mūsu Saeimas
Prezidentam un ar prieku vēlāk dabūj zināt,
ka viņš tiešām ir atvadījis klusu zemes sturiti
pie Šveices robežām, uz kurieni viņš ^{taimēt} ~~ceļā~~ braukt,
lai aizstāvētu brīvību un neatkarīgu Latviju. Bet
Dieva likums stāveja citādi vakotīts: Dr. P. Kalvins
1945g. šķīst no mums un aizgāja mūžībā, bet viņa
mirstīgās atliekas ir atādusim šur vietu Bernē,
klusajā kapsētā. Ar cieņu nolīcu galvu
šī demokrātiskā Latvijas cīņotāja priekšā:
demokrātiskā latvju tauta neapziņos Dr.
P. Kalvina darbu un nopelni Latvijas labā!

Bēskaps J. Ronsans
Saeimas vice-Prezidents.

18. XI. 1951g.

Curriculum vitae

5

Bin Sohn eines lettischen Landwirtes in Kurzland, 73 Jahre alt. Besuchte u. absolvierte das Gymnasium in Libau, dann die Universität zu Dorpat. 1898 Arzt in Tuckum. Wegen literarischer Tätigkeit auf administrativen Wege aus den Ostseeprovinzen ausgewiesen, emigrierte ich mit meiner Frau u. 4-jährigen Sohn nach der Schweiz. Arbeitete von 1903-06 in der schweizerischen Anstalt für Epileptische in Fribourg als Assistenzarzt, kehrte 1907 nach Kurzland zurück u. praktizierte bis zum Weltkrieg am zigarischen Strand. Während des Weltkrieges Militärarzt in Russland, Finnland u. der Dünaburg. Nach Besetzung Rigas durch die Deutschen (1917) trat in Verbindung mit Reichstagsabgeordneten u. sandte Resolutionen demokratischer lettischer Kreise an den Reichstag mit der Bitte Lettland als freie unabhängige Republik anzuerkennen. 1918 in den Volksrat u. 1920 in die konstituierende Versammlung Lettlands gewählt, nahm ich teil an der Ausarbeitung der Verfassung. 1925 wurde ich zum Vorsitzenden des Parlaments gewählt, welches Amt ich bis zum Staatsstreich Ulmanis bekleidete. In dieser Zeit war ich zugleich Vertreter des

Staatspräsidenten u. Vorsitzender der interparlamentarischen Liga. In letzter Eigenschaft besuchte mehrmals Sitzungen in Genf.

Nach dem Umsturz des Ministerpräsidenten Ugnanis wurde verhaftet u. war die ganze Zeit der Diktatur unter Polizeiaufsicht.

Während der ersten Okkupation der Bolschewisten wurde mir die Pension genommen u. ich arbeitete wieder als Arzt in der Poliklinik Rigas.

Dann kam die Schreckensnacht vom 14./15.44 an der 23 Tausend Personen, darunter auch der erste Parlamentspräsident u. alle im Lande anwesenden Diplomaten verschleppt wurden. Das setzte die Krone den im Laufe

des Jahres stätigbandenen Verfolgungen auf. Mein Name fand sich auf der Liste des nächsten Abtransports, der nicht mehr stattfand, weil die deutschen Truppen Riga besetzten.

Es folgten Jahre der occupatio bellica während welcher wir Hunger litten, ausgeplündert wurden, Maul halten mussten, aber doch in der Nacht schlafen konnten. Ich, mein

Sohn u. viele von der lettischen Intelligenz wurden wegen Unabgängigkeitsbewegung verdächtigt. In Verhaftung u. Verschleppung griff die Gestapo erst im Jahre 1944. Mein Sohn, einige Personen u. Diplomaten wurden verhaftet u. ins Konzentrationslager gesteckt u. dann nach Deutschland verschleppt.

Ich wollte beim Heranzücken der bolschewistischen Truppen nach Schweden flüchten, wurde auf der See von deutschen Kriegsschiffen zusammen mit 50 anderen Flüchtlingen angehalten u. nach Gotenhafen gebracht, wo ich erkrankte u. erst nach 4 Wochen nach Dresden übersiedeln konnte. Hier arbeitete ich als Hilfsarzt bis zum Untergang Dresdens am 13./14.45.

Ich musste neue Unterkunft suchen u. kam nach Lützenau, wo ich vorübergehende Wohnung u. Arbeit als Betriebsarzt fand. Seit 6 Wochen bin wieder arbeitslos, Müde Körperlich u. seelisch, da ich nicht genau weiss wie es meinem Sohne geht, der die ganze Zeit im Konzentrationslager Stalhof bei Danzig war, muss ich wieder nach 42 Jahren Erholung u. Gastfreundschaft in die neue Schweiz suchen, bis sich das Schicksal des Landes geklärt haben wird u. ich zurückkehren können wird.

Dr. Kramling

Lanz no Bernes 15.6.45

Lustenau. d. 10 Mai 1945.

Sehr geehrter Herr Generalkonsul,

Ich habe sowohl Ihnen als auch dem Herrn Gesandten geschrieben und um ein Einreisevisum in die Schweiz gebeten. Es sind schon mehr als sechs Wochen vergangen, habe aber weder eine Antwort auf meine Briefe erhalten, noch das Visum. Daher schreibe ich noch einmal und bitte Sie mir wenigstens eine Antwort zugehen zu lassen. Soviel habe ich ~~ich~~ doch verdient. Ich bin auch als Vertreter der lettischen Flüchtlinge von ganz Vorarlberg ausersehen, um eine Besprechung mit maassgebenden lettischen und schweizerischen Politikern über Lettlands Zukunftsfragen einzuleiten. Die Einreise ist dringlich nötig, da am 15. Juni die Ausländer aller Wahrscheinlichkeit nach aus diesem Gebiete ausgewiesen werden und dann eine Verbindung mit der Schweiz noch schwieriger sein wird. Ich bitte daher Alles dranzusetzen, um das Visum für mich und meine Frau zu erwirken. Ich weiss ganz gut, dass die Schweiz mit Lebensmittelschwierigkeiten zu kämpfen hat. Aber viele Leute giebt es nicht auf der Welt, die soviel gelitten hätten wie wir und man müsste mit uns doch eine Ausnahme machen. Bitte mir sofort eine Antwort auf folgende Adresse übersenden zu ~~voll~~ vollen (Der Brief soll zwei Umschläge haben): An das Bureau des Roten Kreuzes in St. Margarethen. In diese

sem Umschlage befindet sich ein Brief von Ihnen mit
folgender Adresse: Camp des Etraners de Lustenau
Dr. P. Kalniņš.

Mit den besten Grüßen

D. P. Kalniņš

P.S. Bitte den Buchstaben "V" als "W" zu
lesen, da meine Maschine "Klein
W. hat. Meine Frau ist am 24/11/77
geboren in Schwedthof. Mädchen-
name: Weiland.

LIETAS Nr. 26 APLIECINĀJUMA LAPA

Lietā numurētas

6 (sešas)

cipariem un vārdiem

lapas

tajā skaitā:

litera lapas _____

numerācijā izlaistas lapas _____

un+ _____ lapas – lietā esošo dokumentu uzskaites saraksts.

galv. f. gl.
ieraksta sastādītāja amats

Rly
paraksts

R. Lyayo
paraksta atšifrējums

gada _____

Lietas fiziskā stāvokļa un formēšanas īpatnības

Lapu numuri